

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre . . .	8 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 — —
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre . . .	10 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre . . .	12 frt — kr.
Negyedévre . . .	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszedésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 29.

A tőzsdeadó behozatala.

Néhány év alatt nagyot fordult a világ kereke. Mikor három év előtt egy kiváló tanulmányt közöltünk a tőzsdei ügyekről és követeltük a börze rendszabályozását és a börze megadóztatását a vidéki sajtóban ugyiszólván egyedül maradtunk e kívánságunkkal s a fővárosi sajtóban is alig két-három napilap, élükön a »Hazánk« sürgette a börze adó behozatalát. Ezeket is elnevezték reactionariusoknak, akik megakarják fosztani Magyarországot a nagytőke előnyeitől s megállítani az ipart a haladás útján.

Hiába volt minden argumentum. A legutolsó szegény ember is hozzájárul a közterhek viseléséhez, fizeti az adót, különben elviszik a párnáját is, a börziáner pedig zsebrevágja a milliókat s egy krajczárral sem járul a közterhek viseléséhez. Hja! Igy kívánja ezt a liberalizmus, — vagy inkább a liberális párt érdeke.

Ma pedig — — Realis mutatio rerum! Micsoda változás. A pénzügyminiszter össze hívja az enketet és megnyitja beszédében kijelenti, hogy nem erről lesz szó, hogy behozzák-e a börzeadót, — ez már eldöntött kérdés, itt csak a részletekről lesz szó, melynek alapul szolgál egy kész törvényjavaslat.

Ezt a nagy változást azt hisszük nem egyedül az a körülmény okozta, hogy a pénzügyminiszternek szüksége van néhány százezer vagy millió frtra, hanem határozottan az agrárszék egyik diadalának kell tekinteni.

Még másfél esztendővel ezelőtt, mikor Németországban, illetve Ausztriában behozták a börzeadót s ennek köré bevonták a határidő üzletet is, a magyar liberálisok összecsapták kezüket e hallatlan vakmerőség felett; azt jósolták, hogy rövid idő alatt becsukják a német börzét s a börziánerek ide jönnek mind mi hozzánk, ahol a nagytőke kiváltságokkal biztosított arany korát éli. Azonban Bleichröder Frankfurtban maradt, Rotschild pedig Bécsben 860 milliójával együtt. Mert jól tudták, hogy a pesti börze sem fogja sokáig élvezni páratlan kiváltságait.

A haladó eszméket nem lehet feltartóztatni utjukban. A liberális érdekek és osztály-politika, mely minden téren rombolást okozott, üdvös reakciót idézett elő, melynek feladata megmenteni még, amit lehet. Ez az irányzat legerősebb alakot öltött az agrár-politikában, melynek elvei ma már széles körökben érvényre jutottak. Érvényre jutottak főleg azért, mert e mozgalomba bevont minden oly tényezőt, aminek a társadalom megmentésére és fenntartására irányuló nemes törekvésben a Gondviselés, a természet vagy a történelem hatáskört juttatott. Vallás, család, föld, alkotmány, isteni, emberi és történelmi jog szent előtte.

A liberális rendszer nem állhatta meg helyét. Korhadtnak, erőtlennek bizonyult a társadalom felforgatására irányuló szocializmussal szemben. Lejárta magát. Nem csoda. A szocializmus elvei a liberális teoriák következményei. Belgiumban, Németországban, Ausztriában megbukott a liberális rendszer, Franciaországban végnapjait éli.

Ahol még hatalmon van, mint nálunk, idegen eszmékkel frissíti fel erejét, hogy megtarthassa a hatalmat. Nem régiben konstatáltuk, hogy a munkásoknak is juttat már némi jogokat és védelmet a liberalizmus, — a munkástörvény nagy haladás ez irányban; a szövetkezeti törvényjavaslat nem valami tökéletes alkotás, de kétségkívül nagy lépés ezen az uton, a börzeadó behozatala pedig olyan valami, amire rövid idővel ezelőtt gondolni sem lehetett.

Csak hogy itt még nem szabad megállapodni.

A tőzsdeadó behozatala és a tőzsde megrendszabályozása más dolog. Két év előtt ez utóbbira is megindult a mozgalom, valami történt is, de az édes kevés. Az emlékezetes Fekete Szombat és Horovitz bankár esete mutatja, hogy komolyabb rendszabályokra van szükség.

A magyar szabadelvű párt egy évtized óta abból éldegél, hogy kisajátítja az ellenzék elveit. Kár, hogy mindig csak félig teszi, mint a jelen esetben is. Igaz, hogy a bankárok ezt is sokalják.

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 29.

Mentalis reservatio.

Bizonyára mindenki élénken emlékszik még arra a jelenetre, midőn 1897. december végén a provizoriumos javaslat tárgyalása alkalmával Apponyi Albert Bánffy Dezső ur álláspontját helyeselte.

A függetlenségi párt akkor azt mondta:

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Királynők a vérpadon.

Irtá: Alexandrowna.

Minden nemzet történelmének meg vannak a maga véres lapjai — gyászos emlékei vérengző zsarnokságnak, kegyetlen erőszaknak — ámde kevés nép gázolt oly mélyen fejedelmek vérében, mint az angol. S nem csak az uralkodó családok férfi-tagjait ejtő áldozatul a hóhér bárdjának: a 16. században, alig egy emberöltő lefolyta alatt négy királyi nőnek látjuk fejét a vérpadon porba hullani; neveik Boleyn Anna, Howard Katalin, Gray Johanna és Stuart Mária.

Anna második, Katalin ötödik neje volt a Tudsz családból származó VIII. Henrik angol királynak, kinek viselt dolgai veszedelmesen hasonlítanak a mesebeli kékszakállas lovag szerelmi kalandjaihoz. Érdekes vonása e kegyetlen s kicsapongó uralkodó jellemének, hogy ifjú korában alig lehetett nálánál érzelmesebb, ábrándozóbb lelkű legényt képzelni. Szerelmes természete ugyan már akkor is elárulá magát; úgy beszél, már 6 éves korában bolondult anyja csinos udvarhölgyei után, suhancz korában pedig egész nap érzelmős verseken törte fejét — azonban ritkán lépte át az ártatlan epedés határait s igen tiszta, erkölcsös életet folytatott. Egyébb erényei közé tartozott őszinte vallásossága, a miért is a pápától egy a szent széknek felajánlott saját szerzeményű theolo-

giai műért a »Defensor fidei« czimmel lón kintüntetve. Atyja korán házastáát őt össze fivére özvegyével, Arragoniai Katalinnal. Henrik igen szeretett szép és szellemes feleségét s többször hangoztatta, mily megvetéssel viseltetik a kicsapongó hűtlen férjek iránt.

Tizenhét esztendeig zavartalan boldogságban élt a királyi pár, mely házasságukból egy leányuk, Mária született. Ekkor került a királyné udvarhölgyei sorába Boleyn Anna, egy előkelő, de szegény nemes kisasszony, a kibe a király rövid ismeretség után halálosan bele szeretett. Anna gyönyörű szép leány volt s a francia udvarnál nekedvén fel, ritka műveltséggel és finom nagyvilágias modorral is bírt. Annaira megtudta hódítani Henriket, hogy ennek valóságos rögeszméjévé vált házasságát felbontani s szerelme tárgyát nőül venni. Azonban a dolog nem ment oly könnyen; midőn a király a szent széknek előterjeszté ügyét, a pápa komolyan visszautasítá a váló indokul előadott kicsinyes alaptalan kifogásokat s erőlyesen kötelességre inté a kikapós férjet. Ennek több se kellett: látván, hogy törvényes uton nem megy semmire, kilépett az egyház kötelekéből s új vallást alapított, mely érvénytelennek nyilvánítá a fivér özvegyével kötött házasságot; — e magánhasználatra szánt dogma alapján aztán mihamar elvált Katalintól s feleségül vevé Annát.

Ez a szegény asszony azonban keservesen fizetett meg pünkösdi királyságáért. Férje szerelme amily gyorsan fellobbant, oly hirtelen

hamvadt is el. Rövid idővel Erzsébet leányuk születése után, a lelketlen zsarnok, hogy lerázhassa az immár megunt nőt, azon nyilvános váddal illette Annát, hogy tiltott viszonyt folytat egy udvari lovaggal. A sajnálatra méltó teremtés hiába bizott teljes ártatlanságában, hiába irt esdeklő leveleket férjéhez s esküdtött égre földre hűségére és hitvesi becsületére — hasztalan, a megvásárolt s megfélemlített bírák kimondták ártatlan fejére a halálos ítéletet, mely a Torver állami börtön udvarán rögtön végre is hajtattott.

Pár héttel ezután Henrik Seymour Johannát választá nejeül, ki talán mostohább sorsot került el azzal, hogy Edward nevű fia születésekor meghalt. Utána következett egy német hercegnő, Cleve-i Anna, ki azonban oly kevéssé volt kedvére Henriknek, hogy az esküvő után rögtön hazaküldé. Utódja a király oldalán Howard Katalin lón, csinos, előkelő származású, de meglehetősen igénytelen asszony. Henrik csakhamar megelégette őt is és a legegyszerűbb szisztemához folyamodva, szintén hűtlenség révén halálra ítelteté és lefejezteté boldogtalan áldozatát. Ismét új házasságra lépett Parr Katalinnal; ez volt utolsó neje, ki tul is élte őt, bár nem egyszer forgott komoly életvesztésben s csak is kiváló eszessége által menekült meg mindannyiszor a feje felett lebegő Damokles kard alól.

Henriket fia, VI. Edward, követte a trónon. Ennek kiskorúsága alatt a Northumberlandi herceg volt a helyettes uralkodó s rá tudta

Ha Apponyi tenné azt az ígéretet az önálló vámterületre, a mit Bánffy tesz, akkor elhínbének, de Bánffy urnak nem hisszük.

Apponyi azonban hibet neki, dacára annak, hogy Bánffy bujva bujtát a miniszteri szobákban, mikor Apponyi nyúl szüvvallásra szólította fel.

Apponyi ideális lelke el nem tudta képzelni, hogy a mit egy miniszterelnök nyúlt ülésben mond és beszélt, az ne legyen nyílt és becsületes, ne legyen minden hátsó gondolat nélkül való.

Híába tamaskodott a függetlenségi párt, Apponyi vakon bízott: híába figyelmeztették őt a Bánffy ravaszságára. Apponyi magasabb szempontokból diadalra juttatta Bánffyt.

Ma 4 hónap után jutott Apponyi arra a meggyőződésre, hogy a függetlenségi pártnak igaza volt, hogy Bánffy becsapta őt és indulattól remegő hangon várta oda Bánffynak, hogy az ő magatartása mentális reservatio.

Ime Apponyi ma beigazolta a függetlenségi álláspontjának helyességét.

Szilágyi Dezső elnök fél 11-kor megnyitotta az ülést Hitelesítik a mult tiés jegyzőkönyvét. Napirenden van: 1. a belkészi jövedelem kiegészítéséről szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A javaslatot harmadszori olvasásban elfogadják.

A törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1897-iki számadási év 4-ik negyedében előfordult tokiadásokról a számszámadás vizsgáló bizottság jelentését Benke Gyula előadó szavai után a Ház tudomásul vette.

Viczinálisok.

A székesfehérvár-bócskei helyi érdekű vasut engedélyezéséről a kereskedelmi miniszter törvényjavaslata. A közlekedésügyi bizottság jelentése.

Madarász József: Mindaddig míg a viczinálisokról szóló törvényt nem revideálják, ő viczinális vasut engedélyezéséről szóló javaslatot meg nem szava. (Helyeslés a szélsőbalon).

Báró Dániel Ernő: Eppen annak a vidéknek válna hasznára a vasut, melynek képviselője Madarász.

Madarász József: Tiltakozik a kereskedelmi ügyér állításai ellen, mintha ő kerülete

érdekét ne viselné szíven. Ő azért nem szavazza meg, mert a megye közönsége azt nem kéri-vényezte.

Báró Dániel szavai után a Ház a javaslatot elfogadja.

A békési helyi érdekű vasut *marayilla*—szülőgyomlói szárnyvonalának engedélyezéséről szóló javaslatot ugy általában, mint részleteiben elfogadta a Ház.

A Homvármegyei helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló jelentést a Ház tudomásul vette.

A Japánnal kötött kereskedelmi és hajózási szerződés becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat bizottsági előadója, *Helldai* Ferencz sajnálattal emlékszik meg, hogy a közös vámterület nem használta ki más országokhoz képest az utóbbi időben rendkívül fellendült Japánt. Most már csak a magyar cizok bevitelére számíthatunk. A jelen törvényjavaslatnak alapjában ránk nézve csak etikai értéke van és csak kiegészítése az európai kereskedelmi hálmzatnak.

Az önálló vámterület alapján.

Apponyi Albert gróf: Osztozik az előadó ama nézetében, hogy a szerződésnek nincs anyagi értéke hazánkra nézve. De nem vonhatjuk ki magunkat alóla. Tartalma ellen nem tesz kifogást, de a szerződés jelen alapjában közjogi szempontból nem fogadható el. Az Ausztriával való gazdasági szövetség eddig meghiusult és Magyarország önálló intézkedéseket tett.

Konstatáltatott, hogy 1897. decz. 31-ike óta Magyarország az önálló vámterület alapján áll. (Ugy van! a baloldalon). Megszűnván Ausztriával a vámpolitikai egység, az ország nem is köthet az egység alapján külországokkal szerződést, ha erre külön törvényhozási felhatalmazás nincs. A Háznak egyhangu felfogása az volt, hogy megszűnt a vámpolitikai egység, mindenik ország külön vámpolitikai egység s így Japánnal mindegyiknek külön kell megkötni a szerződést. A magyar törvényhozás nem is cizkelyezhet be most oly szerződést, mely Ausztriára is vonatkozik és az osztrák törvényhozási bármely tagja megkérdézheti a magyaroktól, mi jogon cizkelyez be oly szerződést, mely Ausztriára is köteleességeket ró.

Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a képviselőház a közgazdasági bizottság jelentését a napirendről leveszi és e törvényjavaslatot illetőleg a szerződést azzal adja vissza a kormánynak, hogy gondoskodjék olyan átalakításáról, mely a monarchia két államközti fenálló közgazdasági jogviszonyrak, nevezetesen Magyarország vámterületi önállóságának közjogilag megfelel és így a becikkelyezést lehetővé teszi.

Bánffy Dezső báró: Elismerte annak idején, hogy 1898. január elsejétől az ország a külön vámterület alapján áll, de nem tudja levonni azt a következtetést, amit Apponyi. A szerződést már 1897. decz. 5-én kötötték és most már csak arról van szó, hogy egy deczemberben kötött szerződést becikkelyezzenek. Kéri Apponyi javaslatának mellőzését és a szerződés becikkelyezését. (Helyeslés jobbról).

Lukács Gyula: Nem osztozik az előadó ama nézetében, hogy a Japánnal való kereskedelmi összeköttetés oly megvető volna. Hiszen a japáni lovasság nyergeit is Magyarországra rendelték meg. Most pedig Japánnak vannak kikötői, melyek a francia hajók előtt meg vannak nyitva, az osztrák és magyar hajók előtt zárva. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon)

Alkotmányesítés.

Thaly Kálmán: Alkotmányesítést lát a miniszterelnök szavaiban. A külügyminiszter köthet hetvenhétszer szerződést, perféktté az csak akkor válik, ha a törvényhozás jóváhagyta. A javaslatot el kell halasztani, csatlakozik Apponyi javaslatához. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Mallekovics Sándor szerint a közjogot nem sérti a törvényjavaslat. A szerződés nem szól közös vámterületről, hanem ő felsége államainak területéről. (Derűtség, ellenmondás.) A szerződést ő felsége köti a japáni császárral, a közvetítő külügyminiszter, vagy követ nem is közjogi személyek ez esetben, hanem ő felsége egyszerű megbízottja. (Ellentmondás a bal és szélsőbalon.) Az 1867-iki törvény szerint kereskedelmi szerződéseknél a két fél megbízásából eljár a külügyminiszter.

Thaly: Nem a két fél, hanem a két állam.

Mallekovics: A két félről szól a törvény. A javaslatot elfogadja.

venni a beteges gyermek-királyt, hogy nővérei, Mária és Erzsébet mellőzésével egy távoli rokonát Gray Johannát, a herceg menyét, nevezze ki utódjává. A szerény Johanna váltig szabadkozott, hogy őt nem illeti meg a trón; Edward korai halála után azonban férje és ipja nem hagytak neki békét, míg ünnepelesen meg nem koronázták magát. Amidőn a koronát fejére terék, Johanna melsző fájdalmat érzett homlokán: egy rozsul tűzött hajtu anynyira megsebzé fejét, hogy nehéz vércseppek gyöngyöztek végig halántékán s pirosra festék szöke fűrtéit. Az új királynő ezt igen rozsolómennek tekinté, mely még inkább fokozá balsejtelmeit. S valóban nem csalódott: a katolikus párt a jogos trónörökösöt, Arragomai Katalin Mária leányát állítá vele szembe, kinek csapatjai csakhamar szétverték Johanna embereit s őt férjével együtt foglyul ejték. A szegény nő, kit nem saját, de családja nagyravágása tett tönkre, egy Máriaóhoz intézett megható levelében minden hibát magára vállalt s csupán férje számára könyörgött irgalomért. A győztes királynő azonban, kiben tökéletesen megvoltak atyja kegyetlen hajlamai, hallani sem akart kegyelemről s nem átalotta ártatlan rokonának kivégzésével újra beszenyezni a Tudorok amugy is véres betűkkel irt nevét. Johanna bátor, hősiés elszántsággal lépett a vérpadra: csupán akkor fakadt sírva, midőn férje levágott fejét tőntetőleg elibe hozták.

Könyes szemekkel kérte a hőért, hogy siessen véget vetni fájdalmának, aztán meg hajta szép ifju fejét — s egyetlen bárdcsapással ki lett oltva a 18 éves ártatlan teremtés élete.

Mária 38 éves korában lépett atyja trónjára. Eleitől kezdve minden törekvése oda irányult, hogy az angol protestantizmusnak véget vessen és Angliát a Szentszékkal megint kibékítse. A parlament meg is szüntette a VIII. Henrik s VI. Edward által kiadott egyházi törvényeket és elismerte a Pápa szupremációját; Mária pedig örömmel mondott le az angol nemzeti egyház fejé, cziméről. Mindamelllett Mária még sem érte el célját, s abban a keserű meggyőződésben hunyt el, hogy teljesen hasztalan küzdött s hogy mostoha nővére Erzsébet Angliát újra protestánsá fogja tenni.

Mária halála után a protestáns párt, Erzsébetet, Boleyn Anna leányát emelé a trónra. A katolikus körök felfogása szerint azonban a Tudor család, Máriaóban, mint utolsó törvényes utódban, kihaltnak tekintődött s így a rokon Stuartokat illette volna meg az angol korona Ezen párt szemében Erzsébet érvénytelen hárvasságból származó törvénytelen szüött volt és Stuart Mária, mint unokája VIII. Henrik nővére, Tudor Margarétának, az egyedüli jogos trónörökös. Ezen megczáfolatlan tény volt a sarkpontja Erzsébetnek Stuart Mária ellen táplált halálos gyűlöletének. Hozzájárult még azonfelül az irigység is Mária világraszóló szépségére és hódító egyéni varázserejére, továbbá az elkeseredés a katolikus vallás ellen, melynek Mária buzgó hive volt.

Valóban, nem érhetne nagyobb szerencsétlenség a népétől elűzött, földönfutó királynőt, mint midőn kérélhetlen titokzatos halála a legalkalmasabb ürügy volt arra, hogy őt mint ebbenü bűnrésztet körtönbe vettesse a

trónjáért reszkető Erzsébet, s még akkor sem érezvén magát biztonságban, egy minden ítélet alapján kivégeztette.

Hogy Mária bűnös lett volna férje meggyilkoltatásában, arra hiányzik minden hiteles bizonyíték, mert azon levelek, melyek mintilyenek szerepeltek, később mind egytől-egyig ocmány hamisítványoknak bizonyultak. Ama vád pedig, mely Mária erkölcstelen életére vonatkozik, hasonló joggal lobbanítható Erzsébet szemére is; csakhogy a szűzies angol királynő, mint magát előszeretettel nevezte, jobban tudta pikáns kalandjait képmutató prudériával leplezni. Hogy pedig Mária Erzsébet élete ellen tört volna, szintén nem bizonyítható be és feltéve, akkor is csak erőszakkal védte magát zsarnoka erőszaka ellen!

Egy szóval, a protestáns kormány szemben legnagyobb bűne volt Máriaónak az angol trónhoz való el nem vitázható jussa és a katolikus vallás iránti hűsége. Ez okozá vesztét; de ha vétkezett volna is életében, 18 évi hosszú fogsága és vértanui halála által keserűen bünhődött meg esetleges botlásaiért. Utolsó órájában pedig leggonoszabb ellenségei sem tagadhatták meg tőle tiszteletüket s bámulatukat, látván, mily királyi méltósággal s igaz keresztény megadással lépett a vérpadra, öszintén megbocsátva rosszakaróinak s kibékülve Istennel s lelkiismeretével a szentségek ájtatos felvétele után. Övé maradt az utókor részvétele és rokonszenve egész a mai napig, míg Erzsébet; e testvér — és királygyilkos, tettével el-törölhetlen sötét foltot ejtett máskülönbén igen érdemteljes uralkodói hírnevén.

Kossuth Ferencz: Magyarország neve Magyarország s nem ő felsége állama. (Ugy van a szélsőbalon.) A miniszterelnök felfogását ő is alkotmányellenesnek tartja. Az egyike akar lenni azoknak a jogmegszorításoknak, a melyekkel lépten nyomon találkozunk. Hozzájárul Apponyi javaslatához. (Helyeslés a bal és szélsőbalon.)

Horánszky Nándor: Az ellen, hogy a szerződés megkötésében a külügyminiszter eljár, senkinek kifogása nincs, hanem igenis van a miniszterelnök ama felfogása ellen, hogy az a szerződés a becikkelyezés nélkül is perkté vált.

Bánffy: Nem azt mondtam.

Horánszky Nándor: Ez volt szavai értelme. Pedig az a szerződés perkté nem vált. A becikkelyezés nélkül az egyszerű irat, melynek semmi értéke sincs. At lehet lapozni összes törvényeinket, sehol sem talál a miniszterelnök támasztékot álláspontja számára ő a Japánnal kezdődött szerződés becikkelyezésében a rosszhiszeműséget látja. (Ugy van a baloldalon.)

Ez a törvényjavaslat közjogi forradalom és háboru s ilyen anarkisztikus forradalmi felfogáshoz nem járul. (Zajos helyeslés a bal és szélsőbalon.)

Elnök a vitát bezárja.

Dániel Ernő báró azt vallja, hogy a szerződésnek igenis van kereskedelmi értéke, gazdaságunk és kereskedelmünk érdekében van annak elfogadása. Elismeri, hogy a szerződés csak a becikkelyezés után lép érvénybe, de formailag perkté volt az már 1897-ben. (Ellenmondás.) Ezért sincs ok közjogi aggodalomra. (Zaj.)

A külügyminiszter jogosult volt úgy eljárni és eljárását a törvényhozásnak respektálni kell. De ha külön vámterület alapján állnánk is már, a szerződés ellen akkor sem lehet kifogás, mert a szerződés bevezetésében az van, hogy ő felsége Ausztris császára stb. és Magyarország királya bizza meg ezt és azt az urat a szerződés megkötésére. Kéri a javaslat elfogadását.

Heltai Ferencz Lukács Gyulával polemizál, kiemelve, hogy minden japáni kikötő nyitva lesz ezentul. Kéri a javaslat elfogadását.

Nem komoly a kormány érvelése.

Apponyi Albert gróf: Azt hiszi, kár foglalkozni a miniszterek ama közjogi felfogásával, melybe mint mentő horgonyba kapaszkodik, hogy a külügyminiszter által megkötött szerződés már a mult esztendőbe perkté lett. Eppen így nem komoly a kereskedelmi miniszter azon érvelése, hogy nincs közjogi sérelem, mert hiszen ott az okmányban az és szócska; ő nem tudja, miféle alkalommal lehet mellőzni ő felsége czimeiben az és szócskát s miféle megnyugtatót talál benne a miniszter. Eppen ilyen Matlekovics amaz argumentuma, hogy az ő felsége által megbízott személy nem közjogi személy. Hát akkor ki a közjogi személy?

A mi a miniszterelnök által az ő magánbeszélgetésükből felemlített részt illeti, ez eljárás megítélés az országra bizza. Ő nincs abban a helyzetben, hogy a magánbeszélgetés többi részét is nyilvánosságra hozza, pedig ez vetne csak igazi világot arra, hogy mért támogatta ő akkor a kormány álláspontját.

A magántanácskozásoknak, a pártok közti privát tárgyalásoknak meg van a maguk fontossága az ország érdekében. De az ilyen eljárás nem csak megakadályozza, hanem egyenesen lehetetlenné teszi a privát beszélgetéseket. (Tetszés a baloldalon.)

Mentális reservatió.

A törvény szavaihoz való merev ragaszkodást lehetetlennek tartja. Példákkal illusztrálja ennek abszurditását, lehetlenség az, hogy midőn kimondják a közös vámterület megszűnését, egységes vámterület fennállását bizonyítják. Hisz az homlokegyenest ellenkezik azon állásponttal, melyet ő (Apponyi) a provizoriumi javaslat tárgyalásakor kifejtett s melyet a miniszterelnök mint teljesen precíz magyarzatokat magáévá tett, azokat se nem rectificálta, se nem czáfolt meg, hanem hallga-

tólag magáévá tette, mint olyanokat, melyek értelmezése és az ő felfogása között semmi differencia nincs.

Es ha most utólagosan mégis differenciákat talál a miniszterelnök, ezt nem nevezheti másnak mint »mentális reservatió«-nak a melynek konzekvenciáját le fogja vonni a jövőre nézve. (Zajos tetszés a baloldalon). Uj-ból ajánlja javaslatának elfogadását (zajos tetszés és taps a baloldalon.)

Bánffy Dezső báró, közvetlen kijelenti, hogy ő nem szándékosan említette fel a közte és Apponyi közt lefolyt privát beszélgetés egyes részeit. Különben is nem az dönt, hogy miről beszélgettek, de az a mit törvénybe ígattak.

Tiltakozik az ellen, hogy öt rosszhiszeműséggel vádolják ezen eljárásában.

Elnök szavazás alá bocsátja a javaslatot. Apponyi javaslatát felett névszerinti szavazást kér az ellenzék.

Öt perc szünet.

Szünet után szavazásra került a sor; 128 szóval 40 ellen elvetették Apponyi javaslatát. Végül még két kisebb javaslatot szavaztak le.

A háboru.

Easton, ápril 29. (Saját tud. táv.) Három nagy raktár, amelyekben a kormány tulajdonát képező robbanó-anyag volt felhalmozva, délután légből röpt. Két ember meghalt, néhányan megsebesültek. Több embernek nyoma veszett. Azt hiszik, hogy a robbanást spanyol kémek okozták, mert az utóbbi időben a raktarak környékén gyanus embereket vettek észre.

Lissabon, ápril 29. (Saját tud. táv.) A hivatalos lap holnap közli a semlegeségi dekrétumot.

Bécs, április 29. (Saját tud. távirata.) A »Wiener Zeitung« szerint az amerikai követ kormánya megbízásából április 23-án jegyzékben értesítette a külügyminiszteriumot, hogy az Egyesült Államok elnöke április 22-én Kuba kikötőjének ostromzár alá vétele iránt kiáltványt bocsátott ki, amely szerint az Unio kormánya alapelvül tüzi ki, hogy nem fog kalózással élni, hanem a nemzetközi jog következő szabályaihoz fog csatlakozni: A semleges lobogó megvédi az ellenséges javakat, kivéve a hadi tiltott árukat. A semleges javak, kivéve a hadi tiltott árut, ellenséges lobogó alatt nem vehetők el. Az ostromzárnak ténylegesnek kell lennie, hogy kötelező legyen.

Madrid, április 29. (Saját tud. táv.) Blanco tábornok hivatalos távirata azt mondja, hogy az ellenséges hajóraj ugyan abban az állásban van, mint eddig volt. Egy része keleti irányban a Nicolas-csatorna felé távozott. Egy ellenséges hajó Dimas (Pinar del Rio) tartomány) előtt hajótörést szenvedett. Három másik hajó annak szabaddá tételén munkálkodik. Önkéntes csapatok őrzik a tengerpartot.

Az »Imparcial« havannai távirata jelenti, hogy a felkelők megtámadták Artemisát, de visszaverettek.

Madrid, április 29. (Saját tud. táv.) A Mexikóban élő spanyolok a spanyol kormányhoz táviratot küldtek, amelyben felajánlják, hogy Kubába mindenféle élelmiszert küldenek. A Filippi-szigeteken levő papi rendek gondnokai, akiket a kormány gyűlésre hívott össze, kijelentették, hogy

az utolsó dollárig mindent, ami egyházi kincsük csak van, valamint az utolsó rizs-szemet és magtári készletüket odaadják Spanyolország védelmére.

London, április 29. (Saját tud. táv.) A »Daily Mail« tegnapi kelt szingapori jelentése szerint a »Saigon« francia gőzhajó és az »Espania« spanyol gőzhajó Manillából spanyol menekültekkel odaértek.

London, április 29. (Saját tud. táv.) A »Times« washingtoni tudósítója beszélgetést folytatott Mac Kinley elnökkel. A beszélgetésből kiderül, hogy az elnök szilárdul meg van győződve, hogy a helyzet e pillanatban az Egyesült Államok és Észak-Amerika között semmi más köteleket nem tesz szükségessé, mint a barátságát és nem hiszi, hogy e tényállás megváltozására ok adódnék elő.

Madrid, ápril 29. (Saját tud. táv.) A »Compania Trans-atlantica« hajóinak kapitányai kínálkoznak, hogy az ostromzár daczára közvetítik a postaforgalmat Spanyolország és Kuba között.

London, ápril 29. (Saját tud. táv.) A »Times« new-yorki tudósítása szerint ott naponként 1000—2000 ember kínálkozik ujoncznak.

Kohn Lipót a szocialista.

Ez év márczius 6-án történt, hogy az O. N. Szövetség nagyváradi osztályának alakuló gyűlésén, midőn **Herczegh** Mihály egyetemi rektor, a szövetség elnöke a szövetség feladatát fejtegette a terjedő szocialis eszmék ellen s többek között azon reményének adott kifejezést, hogy a szövetség képes lesz a szocializmust megállítani diadalmas útjában, a hallgatóság sorából egyszerre egy szintelen, rezgő felkiáltás hangzott ki: »Soha!« E felkiáltás annyiban okozott meglepetést a közönség soraiban, mivel Nagyvárad még eddig távol van azon tűzhelyektől, ahol a népbolondító szocializmus tetszetős tanait kotyvasztják; de meg a rendőrség felismerve a közbeszólóban **Kohn** Lipót szabólegényt, akinek foglalkozásával több összeférhetlenségi esetei is fennforognak, — őt ott helyben pártfogás alá vette. Hanem Kohn Lipót ur folytatta a dolgot köröm szakadtáig és egy dühös, henczegő hangú levéllel megfenyegette a rendőrséget. Ebből az ügyből kifolyólag ítelt felette a n.-várad kir. törvényszék büntető osztálya **Millye** Gyula elnöklete alatt, szavazó bírák: **Simay** és **Fassie**, jegyző **Gyenge** Béla, védő: dr. **Dési** Géza, míg a vádhatóságot dr. **Perjéssy** Mihály képviselte.

A vádlott egyénisége.

A vádlott gyenge, beteges suhancz. Testileg, lelkileg rom. A beszélőre bambán pislálkol s csak olykor, mikor kérdezik, ocsudik fel, mintegy nehéz álból. De aztán beszél ám! mintegy madzagvesztett papírsarkány kóvályog össze-vissza, hol szédítő sebességgel csap le, hol pedig a fellegekbe repül, a kérdést rendszerint figyelmen kívül hagyva, amiért több helyreigazitást is kap.

— Nem vagyok kíváncsi a véleményire, ne akarja elkerülni a kérdéseimet.

— Tessék?

— Igyekezzen megérteni a kérdéseimet.

— Szabad nekem is egy kérdést intéznem?

— !

Az elnök alig tudja lefűlelni beszéd közben. Lélektanilag azt a benyomást teszi, mint egy szocialista Dou-Quizotte, megbomlott a sok szocialista művek, iratok olvasásától és

nélküli mind a Szántó Kovács Jánosok természetesen eszejárását, mind pedig a Pfeifer-ek szóznoki jártasságát.

A főkapitány vallomása.

Elnök: Részletezi a tényközlényeket és a vádlott más viselt dolgait.

— Tessék főkapitány ur előadni a dolgot, hogy mi volt az eset cselekménye?

Rimler K.: Előadja, hogy a rendőrség már a múlt év folyamán észlelte, hogy a városban titkos gyűléseket tartanak s a szétugrasztások folyamán kitűnt az is, hogy a vádlott azokon rendszeresen megjelent. Ilyen esetepaté után Kohn Lipót meg is jelent a hivatalban. Sértő, henczegő hangon beszélt s benyomása az volt, hogy érezte a hatalmát és nagy népszerűségét. Ő megtartotta hidegvérét és csendre intette a feleselőt. Később szüleitől kérdésköve megtudta, hogy igen szegény sorsban élnek és a nála megjelent anyja kérte őt, hogy csináljanak valamit a fiával, mert ő érte az orth. izr. hitközség apját az állásából ki is teszi. Szülei biztatására a fiu ismét megjelent a rendőrségnél, de már sokkal illedelmesebb volt. Kijelentette előtte azon szándékát, hogy Budapestre szeretne menni munkába, de nincs pénze. Ő tehát a rendőri alpból 20 frttal segélyezte. Budapestről levelet küldött hozzá bejelentve, hogy megérkezett és hogy betegen fekszik a kórházban. Egy hónap múlva ismét megjelent Nagyváradon. a rendőrségnél desuálta magát, hogy felhagy minden izgatásával, mert ő nagyon beteg ug, hogy a munkával is kénytelen felhagyni, de becsületére fogadta, hogy csendes lesz. Ezután nem sokára történt az incidens az alakuló gyűlésen. Ekkor tétetett meg a feljelentés ellene a kir. törvény 62. §-ába ütköző vétség miatt. Az incidens követő napon ismét megjelent a főkapitányi hivatalban és henczegő hangon követelte a feljelentés visszavonását, sőt nem átalott a következő napon ajánlva egy fenyegető levelet küldeni.

Elnök: Mikor történt Kohn Lipót első szereplése?

Rimler K.: bizonyosan nem tudja, ug a téli időszakban. Első gyűléseket a szociálistáknak ő maga engedélyezte Kohn, Mihelyi bádogos s egynehány földműves közbenjárására.

Elnök: Viselt-e vádlott valami tisztséget a gyűlésben?

Rimler K.: Igen; jegyzője volt a gyűlésnek és vezér szóznoka.

Elnök: Szülői tettek-e kísérletek a megjavításra.

Rimler K.: Szülői többször felkeresték és intették térjen a jó utra.

Elnök: Miben állottak a vádlott szociálista elvei?

Rimler K.: Nagyhangu szociálista elvek voltak.

Elnök: Milyen benyomást tett a levél? lehetett-e mozgalmaktól tartani?

Rimler K.: Alapos aggodalma volt, hogy a közbiztonság megzavartatik.

Védő: Volt-e fenyegetve védenczem azzal, hogyha felnem hagy izgatásával, akkor atyja elveszti az orth. izr. hitközségnél viselt szolgál állását és tett-e főkapitány ur arra nézve valamit, hogy ez bekövetkezzék?

Rimler K.: Nem tettem erre nézve semmit csak figyelmeztettem ezen eshetőségre.

Kohn Lipót.

Az elnök előzetes kérdéseire elbeszéli, hogy nagyvárad illetőségű szabó, abban szabadult fel s dolgozott B.-pesten, Debreczenben, Nagyváradon stb.

Elnök: Talán más célja is volt örökös kóborlásával?

Kohn: Ha nem volt munkája, elment másfelé.

Elnök: Mi volt a jövedelme?

Kohn: Hetenkint 2 frt 50 kr. A nyomoruságos viszonyok és a nehéz megélhetés tették szociálistává.

Elnök: Minek tulajdonítja a rossz viszonyokat?

Kohn: A társadalmi berendezés rossz voltának. A . . .

Elnök: Foglalkozott talán a társadalmi viszonyokkal?

Kohn: Igen!

Elnök: Talán nem szerette a mesterségét és ennek magyarázásából akar megélni?

Kohn: A szociálisták nem hoz a könyhára semmit.

Elnök: Szervezkedtek-e?

Kohn: Igen!

Elnök: Kitől tanulta a szociális eszméket?

Kohn: Tudományos művekből még Budapestben.

Kohn Lipót aztán az elnök egyes kérdéseire előadta, hogy Váradra ő és Weisz Herman, Mihelyi István társai szervezkedés véget jöttek. Egymással a »Népszava« szerkesztői üzenete utján ismerkedtek meg. Midőn már belé merült a dologba, azzal nem hagyhatott fel. Nagyváradra legutóbb már csak felgyógyulás végett jött, mert mint szegény ember nem mehetett délvidékre gyógyulást keresni a mellbaj ellen, betegsége miatt nem is dolgozhatott s mégis a rendőrséghez csavargás miatt tettek ellene feljelentést. Ő nem járt mostanába semmiféle gyülekezetbe s a Nemzeti Szövetség gyűlésére is csak kíváncsiságból ment el és csak véletlenségből szaladt ki a száján a közbeszólás.

Kohn! hadi lábón állunk.

Elnök: Mit beszélt a rendőrségnél a letartóztatáskor?

Kohn: Kérdeztem, hogy miért tartóztattak le, de nem beszélhettem sokat, mert a főkapitány ur félbeszakított evvel: hadi lábón állunk!

Elnök: Mi volt fenyegető levelének célja?

Kohn: Célja volt, hogy a rendőrséget az igaztalan üldözéstől visszatartsa, fenyegetni nem akart senkit, különben sem lázadást sem akart ő szítani, hanem csak új gyűlést szervezni.

Védő: Mik voltak a szociális elveik?

Kohn: Politikai egyenlőség, anyagi érdekek előmozdítása stb.

Védő: Mit értett a fenyegetés alatt? Mivel fog küzdeni? Hogy?

Kohn: Bizonyára nem karddal, hanem a szellem erejével.

Védő: Megbánta-e a levelet?

Kohn: Igen! mert beláttam, hogy hiába minden.

kohn viselt dolgai.

Gerő kapitány előadja, hogy ismeri Kohnt. Még a múlt év szeptemberében kezdett izgatni mikor az építő-iparosok törekedtek egyület alkotni s midőn nem hallgattak rá, akkor a külvárosi munkásoknál izgatott s oly nagy hatással, hogy azon időben munkást egyáltalán nem lehetett kapni. Szervezkedve voltak, heti befizetéseket teljesítettek, volt jegyzőkönyvük, vörös pecsétnyomó stb. Vádlott 1—2 kros lapokat 10—15 krért adott el, ami elég jó kereset volt. A rendőrséget a letartóztatásra csavargása indította. Élősködik a szülein és a piros belépő czédulák eladásával foglalkozik. Működése az akkori viszonyok között veszedelmes volt. Egy liszta szerint, melyet neki Weisz Salamon mutatott, a befolyt pénzen ketten osztozkodtak

Vádbeszéd.

A tanuk meghiteltetése után előterjesztette az ügyész remek vádbeszédét mely Dr. Perjessy Mihálynak a szegény nép sorsa iránti érdeklődéséről, s a szociálisták alapos ismeretéről tesz tanúságot. A vádlottat a büntető törvénykönyv 163 §-ban kéri vétkesnek kimondani. A rendőrséghez intézett levél komoly fenyegetést tartalmaz. Hangsúlyozza benne, hogy hatalma nagy. A szociálisták kinövésével nem foglalkozik, csak kénytelen az általa okozott eseményekre rámutatni. *Nálunk Magyarországon az anarchia szociálisták uralkodik*, mert nem csak a hatóság ellen lépnek fel — fegyverrel kezükben, hanem testvéreik ellen is. *Szabolcsban* kikérdezgetett egyes szociálistát és teljes lélekkel mondhatja, hogy egynek sem volt fogalma a szociálistákról, hanem csak az »apostolokra« hallgatnak és szerinte cselekszenek. Sirva bánta ezt meg a szegény nép némely helyen. Bárhogy vélekedjünk is az ideális szociálistákról, de a magyarországit

nem lehet elfogadni, mert hozzá vér és erőszak tapad. Ennek a fejtelenségnek oka pedig nem mindenkor a konzervatív nép, hanem az »apostolok«. Ilyen szociálista »apostol« a vádlott is. Titokban izgat, foglalkozása nincs, az ily egyénnel pedig a rendőrség erélyes eljárása szükséges, ma ez nem üldözés hanem a nép érdekeinek megvédése. Kéri a vádlottat a bünt. t. k. 163 §-ában bűnösnek kimondani.

A védő beszéde.

Dr. Deési Géza nagy, sőt talán túl nagy apparátussal indult a védelemnek. Egy örök igazság van csak — szerinte — hogy mindenütt a hazugság honol ug a nemzeteknél, mint a társadalmi viszonyoknál. Egyenlőséget hirdetnek, de sehohsem találjuk. A modern kor rabszolgasága, hogy az ember beáll gépnék. Az új szociális eszmék, illetőleg az u. n. »apostok« ezen sanyaru viszonyokat tárgyalják, némelyek teljes jóhiszeműséggel, mások önzésből. De mint rendszeren, a gazemberek megszöknek és itt maradnak a vádlottak padján az ideális rajongók. Védencze nem lehet veszedelmes s nem minősíthető bűnösnek s kéri védencze felmentését.

Ítélet.

Vádló és védő még néhányszor előterjesztették érveiket a bünt. t. k. 163 §-a szerint minősülő bűnösség mellett és ellen és a törvényszék vissza vonult tanácskozni.

Az ítélet nem találja bűnösnek a vádlottat és szabadlábra helyezi.

Ügyész az ítélet mindkét része ellen felbezett.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Április 30. Berettyó-társulat közgyűlése délelőtt 9 órakor.
 Április 30. Rendkívüli városi közgyűlés a járványkórház ügyében d. u. 3 órakor.
 Április 30. A Berettyó vízszabályozó társulat közgyűlése d. e. 9 órakor.
 Május 1. Az orvosgyűlet szakulése d. u. 5 órakor
 Május 1. A lövészetgyűlet közgyűlése.
 Május 1. A »Mese-Világ« matinéja a Keresk. Csarnokban.
 Május 2. Biharmegyei közigazgatási bizottságának ülése d. e. 10 órakor.
 Május 4. Papp János sajtópöre.
 Május 5. Közigazg. bizottsági ülés a városházán d. u. 3 órakor.
 Május 5. A városi árvaházi választmány ülése a városházán d. e. 11 órakor.
 Május 8. A lövészetgyűlet megnyitása.
 Május 11. Klíngenspök Károly sajtópöre.
 Május 12. A »Bihoreana« román bank alakuló közgyűlése a Zöldfában d. e. 9 órakor.
 Május 12. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
 Május 14. Vívó-verseny a Zöldfában.
 Május 18. Liptay István sajtópöre.
 Május 25. Nyíray Elek sajtópöre.
 Május 29. A gyorsíró-kör Stolése-ünnepélye.

Regészeti és történelmi múzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* Rendkívüli városi közgyűlés. Nagy-

várad város törvényhatósági bizottsága ma szombaton délután 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart. Ez alkalommal a járványkórház helyének megvételét fogják tárgyalni. A tanács javaslatához képest a járványkórház helyéül Várad-Olaszinak a Körözs és Szent-Anna-utca között levő részét jelölték ki. Az ügy nagyon sürgős, mert októberre okvetien be kell szüntetni a mostani járványkórházat s ekkorára az ujnag készen kell állani. A város egy napig sem lehet e nélkül a fontos közegészségügyi intézmény nélkül. Pedig biztos tudomásunk van róla, hogy ha a törvényhatóság a tanács javaslatához képest elfogadja a járványkórház telkének megvételét, a közgyűlés ezen határozatát megfellebezik.

* Áthelyezés a honvédséghez. Király O Felsége rendeletére évenként szép számmal lépnek át tisztek és közös hadseregből a honvédséghez. Legujabban is egy I. oszt. százados

és 14 főhadnagy lépett át; ezek között van **Mestitz János** és **Dobák Géza** 37. ezredbeli főhadnagyk.

* **Megnyert per a város ellen.** Annak idején megemlékeztünk arról a perről, melyet a **Dunkel-örökösök** indítottak atyjok: **Dunkel Ferencz** illetve **Nagyvárad városa** ellen. Tudvalevőleg a **Dunkel Ferencz** hagyatékát a **Dunkel Ferencz** adósságaiért elvették s így a gyermekek nem kapták meg örökségüket. Egy százezer frtos pert már elvesztettek az örökösök, de egy újabb per szerencsésen végződött rájuk nézve; annál rosszabb azonban **Nagyvárad városára**. Ez újabb pert két örökös indította: **Dunkel Gizella** és **Mogyorós János**, aki megvásárolta a perbeli összeget **Dunkel Dezsőtől**. A nagyvárad kir. törvényszék a két örökösnek 5261 frt 84 krt ítélte meg, de az évtizedekre visszamenő időről kamatot nem ítélte meg. A királyi Tábla a törvényszék ítéletét helybenhagyta s a kir. Curia a napokban még tovább ment s a fentebbi tőkén kívül a kamatokat is megítélte. Így az összeg fejenként, a perköltségek nélkül 7666 frt. Azonkívül a többi örökösök is követelik ez alapon most a részüket, s így kilátás van rá, hogy **Nagyvárad városa** 20 ezer frtnál többet fog fizetni a **Dunkel örökösöknek**. Egy újabb 115,000 frtos pert most indítanak meg ezenkívül a **Dunkel-örökösök** **Nagyvárad városa** ellen. Ebben az újabb perben dr. **Teteltleni Armin** budapesti ügyvéd a jogi képviselőjük a felpereseknek.

* **Anyakönyvvezetők kinevezése.** A belügyminiszter Biharvármegyében a robozáni kerületbe **Kovács András** h. jegyzőt, a vancsó-diba **Lakatos Mihály** postamestert anyakönyvvezetővé; — a komádiba **Kiss István** h. másodjegyzőt, a szentjánosiba **Kiss Dániel** ref. tanítót; a feketetőiba **Bulzán László** községi irnokot, a venteribe **Péterffy Ferencz** s. jegyzőt, a kötegyániba **Kovács János** ref. tanítót, a kristóriban **Szikszay Dániel** okl. s. jegyzőt, az álmosdiba **Schleinig Gábor** ref. tanítót helyettes anyakönyvvezetőkké nevezte ki.

* **Panasz a vízvezetéki kutakra.** A vízvezetéki közkutakat alaposan letárgyalták a legutóbbi városi közgyűlésen. És a sok panasznak, amelyet a közkutak ellen felhoztak, a legnagyobb részük igaz. Azok a karcsu zöld közkutak lehet, hogy olcsók, de hogy nagyon rozsak, az bizonyos. Mindég ömlik egy néhány ilyen kuton hol itt, hol ott a víz, mert a zárókészülék holmi gummi, vagy vászon és nagyon hamar keresztül szakad. Aztán a vízeresztés is természetellenes, mert felfele kell a kut kerjét emelni. És a város nem cserélteti ki ezeket a czélszerűtlen kutakat a vállalkozóval, hanem majd a jótállási és kezelési idő letelével szépen átveszi. Pár év múlva azután majd kicserélteti a város a saját költségén. Mi az, ha ezekbe kerül aztán a városnak. A legsürgősebb dolog az volna, hogy minden közkuthelyett olyat állítsanak fel, a milyen a város háza előtt van. Ez még egyetlenszer sem romlott el.

Új olvasókör. Esztár községben olvasókör alakult. Az alapszabályokat a belügyminiszter jóváhagyta.

* **A vasárnapi Mese-Matiné,** melyről tegnapi számunkban részletesen megemlékeztünk, a következő műsor változást tünteti fel. Az utolsó számot, t. i. a trombita symphoniát **Bátky Endre** zenetanár vezetés mellett a zenekedvelők egyesülete által fentartott zeneiskola növendékei: **Földessy Margit**, **Molnár Laura**, **Fényes Mártha**, **Fohn Ernesztina**, **Bogyó Mariska**, **Réthy Irén**, **Rozslay Margit** és **Koválik Mariska**. Felülvezetése-

ket a jótékonykezél érdekében köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek válthatók a már említett kereskedéseken kivül a **Mese-Világ** kiadóhivatalában vagy a matiné előtt a pénztárnál.

* **Új óvónő.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter **Szóc s Emma** okl. kisedóvónőt állami kisedóvónővé kinevezte és szolgálattelre az érmihályfalvai községi kisedóvodához rendelte.

* **Dij-kuglizás.** A várad-velencei Népkör a nyáron élénkebb, elevenebb életet akar a kör működésébe s gondoskodik a tagok szórakoztatásáról. Holnap, vasárnap délután a kör helyiségében nagy verseny-kuglizás lesz. Az első díj egy arany, azonkívül még több ezüst díj lesz.

* **A sz.-somlyó-margittai vasut építése** A napokban már említettük, hogy a szilágy-somlyó-margittai helyiérdekű vasut építését rövid időn megkezdik. A képviselőház tegnapi ülésében tárgyalta és elfogadta a vasutvonal engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot.

* **Aszfaltozás részletfizetésre.** A Hazai aszfalt ipar részvénytársaság (tatarosi) ajánlatot nyújtott be a városhoz. Beadványában kifejti, hogy értesült **Nagyvárad város** azon szándékáról, miszerint utcákat és utakat szándékozik aszfalttal, illetve aszfalt-macdammal burkoltatni. A nevezett társulat az esetre, ha a folyó évi költségvetésben ezekre fedezet nem volna, hajlandó a munkálatokat még ez évben elkészíttetni s a kiépítés díját a város vagy a jövő év első negyedében egyszerre vagy pedig részletekben letörlesztheti.

* **Névváltoztatás.** **Zuscák Róbert** érselindi vasuti állomás előjáró és kiskoru **Mária**, **Sándor** és **Kálmán** gyermekei vezeték nevüket **Zrinyi**-re változtatták.

* **Elfogott tolvaj asszony.** A rendőrség tegnap egy hírhedt tolvajnőt fogott el, aki már ez előtt vagy nyolc ízben el volt ítélve lopásért. Tegnap is hasonló ügyben gyűlt meg a rendőrséggel a baja, amennyiben **Roskoványi Lászlóné**nak, — akihez naponként bejárt — időközönként sok minden apró-cseprő holmiját, fehérneműjét s más hasonló, könnyen elkezelhető dolgait elvitte, csak úgy — pusztán véletlenségből. A károsnő már régebb észrevette, hogy őt valaki rendszeresen lopja, utána nézett tehát a dolognak és hosszabb megfigyelés után rájött, hogy a tolvaj nem más, mint az ő bejárónője **Mesnye Mari**, egy pecezsent-mártoni illetőségű nő, aki hozzá már régebb idő óta állandóan bejárt. A károsnő panaszára azután házkutatást tartottak a tolvajnőnél, akinél egy részét a lopott dolognak meg is találták, azonban azt, amit értékesíteni tudott, már eladta. **Mesnye Mari** a terhelő bizonyíték alapján a rendőrség letartóztatta, noha a tettét konokul tagadja.

TANÜGY.

Érettségi vizsgálatok a keresk. iskolában. Záró (érettségi) vizsgálatok a felső kereskedelmi iskolában ezen évi május hó első felében megkezdődnek. Ehhez képest hivatalból s ez uton is felhívom mindazokat, kik ezen vizsgálatok végzésére jogosultak, hogy nálam május 1—3. napjain jelentkezzenek, minden az iskola irányában fennálló kötelezettségöknek eleget tegyenek s 1 drb 50 kros okmányblyeget beszoigáltassanak. Kelt **Nagyvárad**, 1898. április 29. **Propper N. János**, igazgató.

IRODALOM

— **Őt májusi szentbeszéd.** Május virágos havában kegyelettel siet a hívő nép templomba, hogy a **Mária** ájtatosságok által kifejezze hódolatát a május hónap királynéja a boldogságos **Szűz Mária** iránt. Ha nem is naponkint, de legalább hetenkint összegyűjti a gondos lelkipásztor híveit **Mária** tisztelt czéljából. Ezen alkalomra **St. M.** »Májusi gyöngyvirágok« czimű

művéből öt szentbeszédet adott ki **Pelikán Krizsó**. A füzet megrendelhető 25 kr. **Pozsony**, **Ferencz-ter** 1-ső szám.

Igazságszolgáltatás.

A váci söresarnokban.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, 1898. április 29.

A mult esztendő őszén szenzátiós párbaj-hir tartotta izgatottságban **Vác város** békés természetű lakosait. A kósza hír halálhírekről beszélt, csak azt nem tudta biztosan senki, hogy dr. **Nagy Gyula** ügyvéd, vagy ellenfele **Gonda Mihály** kir. járásbirósági telekkönyvvezető esett-e a párbajnak áldozatul.

Szerencsére a vészes hír nem bizonyult valósnak. Csak annyi volt igaz, hogy dr. **Nagy Gyula** váci ügyvéd és **Gonda Mihály** pisztoly párbajt vívtak, a következő feltételekkel: egyszeri golyó váltás, 30 lépésről, advance nélkül. A lépéseket valószínűleg egy hosszú lábú váci polgártárs mérte ki, s így eshetett meg csak, hogy még sebesülés se történt.

Az eset tudomására esett a kir. ügyészségnek, a párviadal vétsége miatt a pestvidéki kir. törvényszék vád alá helyezte a feleket, s ügyükben a budapesti törvényszék **Rónay Kamil** dr. táblai bíró elnöklése alatt ma tartott végtárgyalást. A vádat **Egressy Nagy László** képviselte, **Gonda Mihályt**, **Reiser Béla** dr. váci ügyvéd védte.

Az elnök elsőnek **Gonda Mihályt** hallgatta ki. Járásbirósági telekkönyvvezető, 54 éves nős, gyermekei vannak.

— Beszélje el **Gonda** ur, mi szolgáltatott okot a párpajra?

— Ezelőtt három évvel fürdön voltam. Valamelyik barátom féltékenynyé akarta tenni feleségemet, naponkint több cseléd fényképet küldött neki, mintha ezek az én ideáljaim lennének.

— Ki küldötte nejeinek e képeket?

— Azt nem tudom. De **Nagy Gyula** dr. a ki jó barátom volt később mindég e cseléd képekkel szekirozott. Én mondtam neki: Hagyd már ezt a cselédügyet. De mit se használt. Az őszön bementünk együtt az egyik váci söresarnokba, hol éppen valami cserép harangokat produkáltak. **Nagy Gyula** megint elő hozta a cseléd ügyet, majd pedig azt állította, hogy a cserép harangok minden hangot kiadnak, ép úgy mint a zongora.

— A zongorán $\frac{1}{4}$ és $\frac{1}{8}$ -ad hangok is vannak, mondtam én.

— Azt csak olyan $\frac{1}{8}$ eszü mondhatja, mint te! Vágott vissza **Nagy Gyula**, én e szávért egy pálczával meglegyintettem.

— Mi az, hogy meglegyintette?

— Megütöttem, de nem akartam megütni. (Derültség).

— No és hogy történt tovább?

— **Nagy Gyula** erre rám támadott: **Hunczut, gazember, ellakarodj az asztalomtól, mert pofon ütlek!** Én el is távoztam haza és másnap fegyveres elégtételt kértem tőle, ezt meg is adta, mire megverekedtünk.

— Mik voltak a párbaj feltételek?

— Egyszeri golyó váltás, 30 lépésről, advance nélkül.

— Maga elsütötte a pisztolyát?

— Igen el. De az ég felé lőttem. (Derültség).

— A párbaj után kibékültek ny-e, hisz maguk, úgy látom jó barátok voltak és magával sokat mókáztak?

— (Mosolyogva). Nem békültünk ki. Majd otthon a sörházban. (Derültség).

Dr. Nagy Gyula köz- és váltó joggyvédet hallgatták ki ezután, aki ép úgy adja elő az esetet, mint vádlott társa, azzal a különbséggel, hogy az a kis legyintés erős ütés volt, úgy, hogy fájt bele a válla.

A perbeszéd után visszavonult a bíróság ítélethozatalra. A két ádáz ellenszél a teremben maradt s a védő békéltetési kísérletet tett.

— Béküljtek ki, ez legyen büntetéstek, — szólott a védő.

— Nem békülök, mert ez már csakugyan büntetés lenne! — szólott vissza Nagy Gyula dr.

Ekközben elkészült az ítélet, mely Gonda Mihályt 8 napi, Nagy Gyula drt 3 napi államfogházzal sújtotta. Az elítéltek felebbezték.

Felmentre a gyújtogató vádja alól. Mintegy másfél hónappal ez előtt megirtuk részletesen Brád Flóráné esetét, akit gyújtogató váddal vádoltak s a törvényszék a végtárgyalás után a tanúk vallomása alapján bűnszéknek mondott ki a tűzvész okozás bűntettében. Az a vád volt ugyanis Brád Flóráné ellen, hogy ő gyújtotta a fel szomszédjának a házat bosszúból, azonban a tűznek még más hét ház is áldozatul esett sőt szomszédjának, akinek a házat felgyújtotta bent égett a házban egy kis beteg gyermeke, akit már csak halva tudtak kihozni az égő házból. Azt azonban senki sem látta, hogy a házat ki gyújtotta fel, de a vádlott néhány órával a tűz kiütése előtt fenyegette szomszédját azzal, hogy a házat felgyújtja. Sőt több tanu azt is igazolta, hogy Brád Flóráné néhány perczel a tűz kiütése előtt ott volt a szomszédja házában. Ezen összetett bizonyítékok alapján a törvényszék Brád Flóránét hat év fegyházra ítélte. Az ítélet ellen a vádlott fellebbezéssel élt s a kir. tábla néhány nappal ez előtt döntött ebben az ügyben s a vádlottat felmentette. A kir. tábla ítélete tegnap érkezett a törvényszékre. Kis Rezső törvényszéki bír. azonnal kihirdette azt a vádlott előtt, akit az ítélet kihirdetése után azonnal szabadlábra helyezték. Az ítéletet most a kir. ügyész megfellebbezte.

Elefant pör. A pécsi törvényszék előtt a múlt napokban egy érdekes elefant pör folyt le. Az eset az, hogy a Bohászka féle állatsereglet elefantja Botyka község határában megölt egy embert Harabáth Antalt. A törvényszék emiatt felelősségre vonta az állatsereglet tulajdonosát és a hajcsárt, aki utközben betért egy csárdában és az elefantot felügyelet nélkül hagyta s míg ő a korszámban mulatozott addig történt a szerencsétlenség. — A törvényszék figyelembe vette az enyhítő körülményeket s főleg azt, hogy a tulajdonosnak nem volt pénze arra, hogy az elefantot ketrecben szálltassa s a tulajdonost 50 frt pénzbüntetésre, a hajcsárt — Mazarku Józsefet pedig egy havi fegyházra ítélte. Az ítéletben úgy a vádlott mint az ügyész megnyugodtak s így az ítélet jogerős.

Ügyési indítvány Tarnóczy bűnpörében. Tarnóczy Gusztáv bűnpörében Böhm Alajos dr. kir. ügyész bevégezvén a bűnügy tanulmányozását, ma megtette indítványát, mely szerint kéri Tarnóczy Gusztáv ellen a 379, 380, 400 és 406. szakaszokban ütköző csalás, közokirat hamisítás és magánokirat hamisítás miatt a vizsgálat megindítását. Az iratokat azonnal áttették a törvényszékhez.

REGÉNY-CSARNOK.

Az arany cserebogár.

Irtá: POE EDGAR. Fordította: VADAY JÓZSEF.

Zavar kikerülése végett összegezzük most az eddig felfedezett betűket, melyek kulcsa a következő:

	jelenti az	a	betűt
5		a	
+		d	
8		e	
3		g	
4		h	

	jelenti az	i	betűt
6		u	
+		o	
+		r	
4		t	

Igy most már a tíz leggyakoribb betűnek birtokában vagyunk s Ön elképzelheti, hogy ilyen gondolat menettel aprólékos fejtegetésekbe bocsátkozva rá birtam jönni az eredeti szövegre, mely következő:

Ó angol nyelven:

A good glassa in the bishops hoesel in the devils seat, forty one degrees and thirteen minutes morsheast and by norsh, main branch seventh limb cost side shoot from the left eye of the deads head a bee line from the tree through te shot físi feet out

Francia nyelven:

Un bon verre daus l'hoesel de l'evéque daus la chaise du diable, quarante et un degrés et treize minutes nord est quart de nord, principale tige septième branche côté est lachez de l'oeil ganche de la tête de mort une ligne d'abeille de l'arbre à travers la balle cinquante pieds an large.

Magyarul:

Egy jó pohár bor a püspök kastélyában, az örbög székeben, negyvenegy fok és tizenhárom perc északnyugat, negyedészak, főtörzs hetedik ág, nyugati oldalon; bocsáss le egy vonalat a halálfej balszemén a fáról, melytől a golyó ötven láb távolra van.

Hát ez épen olyan érthetetlen, mint akár a titkos irás. Hogyan lehessen ilyen képtelen kifejezéseknek értelmét venni, mint: az ördög széke, a halálfej, a püspök kastélya?

— Teljesen méltánylom az Ön zavarát, válaszolt Legrand. Mindamellet egy kis fejtréssel rá lehet jönni a dolog nyitjára.

— Épen annyit értettem én akkor az egészről, mint Ön egy héttel ezelőtt. — folytató Legrand. Mindenekelőtt utánajártam tehát annak, hogy vajjon a Sullivan sziget környékén emlékeznek-e a lakosok arra, hogy valahol a közelben egy „püspök kastélya” nevű épület lehetett. Semmi nyomára nem tudtam rájönni. Kénytelen voltam tehát messzebb tájakra tenni kirándulást.

Ekkor hirtelen egy ötletem támadt.

Hátha ez a püspök név (bishop) attól a Bessop nevű ősi családból származhat, amely évszázadokkal ezelőtt egy ódon kastélyba lakott a sziget északnyugati sarkában.

(Vége köv.)

TAVIRATOK.

A német-angol kereskedelmi viszony.

Budapest, április 29. (Saját tud. táv.) Berlinből sürgönyzik: A birodalmi gyűlés vita nélkül elintézte első és második olvasásban az Angliával való kereskedelmi viszony rendezésére vonatkozó javaslatot. P o s a d o w s k y gróf államtitkár kijelentette, hogy a javaslat azért vált szükségessé, nehogy Németország és Anglia között, amelyeket oly sokféle és oly fontos kereskedelmi viszonyok fűznek össze, interregnum álljon elő. A szövetségtanács azonban nem fog élni a javaslatban foglalt felhatalmazással, ha Németország ajánlataival szemben nem kap teljesen megfelelő és kielégítő engedményeket.

A chilei határkérdés.

Budapest, április 29. (Saját tud. távirata.) Londonból sürgönyzik: A »Times«-nek jelentik Buenos-Agresből: A chilei kormány, elosztandó azt az aggodalmat, hogy az Argentínával fenforgó határkérdés miatt háborúra kerülhet a dolog, valószínűleg azt fogja Argentínának javasolni, hogy a vitás területet vagy osztsák ketté, vagy pedig bocsássák a kérdést Viktoria angol királyné döntése alá.

Verekedés a választók gyűlésén.

Budapest, ápril 29. (Saját tud. táv.) Duzervillében, Bona mellett a választók gyűlése alkalmával verekedés támadt. T h o m s o n képviselő megsebesült.

Légberöpült malom.

Budapest, ápril 29. (Saját tud. táv.) Münchenből sürgönyzik: A »Münchener Neueste Nachrichten« jelenti Rosenheimből, hogy tegnap délután a stefanskircheni löpörgyár egyik malma légberöpült. Három munkás életveszélyes sérülést szenvedett.

A hajózás teréről.

London, április 29. (Saját tud. táv.) A hajózás terén érdekelt kerületek parlamenti képviselőinek küldöttsége tegnap kérdést tett Ritchie kereskedelemügyi miniszterhez az iránt, hogy minő álláspontot foglal el a kormány a tonnailletékeknek az Egyesült Államok részéről tervezett felemelésével szemben. A miniszter azt válaszolta, hogy a kormány eszmecserét folytat ebben a kérdésben washingtoni angol nagykövettel, valamint az ügyben érdekelt európai kormányokkal. Valamennyi hatalom felszólalást fog tenni, a melyben utalni fognak arra, hogy a tervezett intézkedés nagyon nyomasztó az európai kereskedelemre nézve.

KÖZGAZDASÁG.

A kiszagdák tanulmányi kirándulása Mezőhegyesre.

— Junius hó 10, 11 és 12-én. —

Felhívás Biharmegye kiszagdáihoz és községi Elöljáróságaihoz.

A nagyméltóságú földművelésügyi miniszter ur alkalmat óhajtván adni a kiszagdáközönségnek arra, hogy az egyes államilag kezelt ménesbirtokokat tapasztalatok szerzése czéljából megtekinthessék — felhívta egyesületünket, hogy a kiszagdák köréből rendezzünk tanulmányi kirándulást, a mezőhegyesi állami ménesbirtokra, felemlítvén, hogy a résztvevő kiszagdák a kirándulási ponttal (Nagyváradon) Mezőhegyesig és vissza teljesen ingyen utaznak; Mezőhegyesen pedig az uradalmi vendégei lesznek, az uradalom teljesen díjmentesen gondoskodik a gazdák elszállásolásukról és ellátásukról.

Egyesületünk a miniszter ur felhívását örömmel vette s elhatározta, hogy a f. év junius havában a kiszagdák köréből rendez tanulmányi kirándulást a mezőhegyesi állami ménesbirtokra. Ezen kirándulás 3 napot vesz igénybe. Erre vonatkozólag a következő tervezet lett megállapítva:

Indulás Nagyváradról junius 10-én, délelőtt 10 óra 20 perczkor az alföldi vonattal, **érkezés Mezőhegyesre** az nap délután 5 órakor, hol mindjárt elszállásoltatnak a gazdák s ha az időből kifutja még az nap az uradalom belsőségei, esetleg a törzsménés lesznek bemutatva, másnap junius hó 11-én a mezőhegyesi uradalom külső gazdaságainak törzsgulya, bika állomány, göboly hizlaló, öntözhető rét, kendergyár, gazdasági szeszgyár vetések termények s a folyó munkák megtekintése, ha mindezek aznap megtekinthetők nem lesznek, úgy az elmaradtak másnap azaz junius hó 12-én lesznek megszemlélve.

Junius hó 12 d. e. 8 órakor perczkor indulás Mezőhegyesről s **érkezés Nagy-Váradra** délután 5 óra 30 perczkor, vasuti jegyekről a kirándulásban résztvevő gazdák részére Nagyváradtól Mezőhegyesig és vissza az egyesület gondoskodik, mi a kiszagdákknak, mivel fentebb is említettük, **nem kerül semmibe sem az elszállásolást és ellátást pedig az uradalom teljesíti díjmentesen.** — Tehát a kiránduláson résztvevő gazdákknak csak az uton való élelmezésről kell magukról gondoskodni s viselik azon kis költséget a mennyit a **vasuti vitéldij kitesz községük állomásától Nagyváradig és vissza** mi mindenesetre alig jöhet számításba

azon kedvezményekkel szemben amit az állam nyújt az illetőnek azon tanulságos kiindulásnál.

Ennek folytán felhívjuk a községek előjáróságait, hogy községükben lehetőleg gyorsan és kellőképpen juttassák tudomására a kisgazdaközönségnek ezen tanulmányi kirándulást s mindazokat, kik ezen kiránduláson résztvenni óhajtanak, vegyék jegyzékbe s azt hozzánk mielőbb, de legkésőbb f. évi május hó 20-ig juttassák el. Felelőnk még, hogy ezen kiránduláson 100 kisgazdánál többen egyszerre nem vehetnek részt, minvélfogva, ha jóval többen jelentkeznek 100-nál, úgy június hó folyamán még egy kirándulást rendezünk Mezőhegyesre, mely célból is nagyon kívánatos lenne, ha a jelentkezők a kirándulásra mielőbb tudomásunkra hozatnak. Még felelőnk folytatónak, ha a kirándulásra többen jelentkeznek 100-nál, azon esetben a gazdasági egyesület fentartja magának azon jogot, hogy községenként kijelölje azon gazdákat, hogy kik fognak június 10—11—12-iki és kik fognak a második kirándulásra résztvenni, miről az illetők értesítve lesznek. Végül most ez alkalommal figyelmeztetjük a kirándulásban résztvenni óhajtókat, hogy az indulás napján már reggel 9 órakor a vasuti állomásnál legyenek.

Nagyvárad, 1898. ápr. 29.

A biharmegyei gazdasági egyesület nevében
Szabó József,
elnök.

TÓZSDE.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Gabonátózsde.

Készáru búzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, április 29	
Buza ősze	10.85
Buza tavaszra	14.40
Tengeri	6.24
Rozs ősze	8.18
Zab ősze	6.10

Értéktőzde.

Az irányzat szilárd.

Budapest április 29.

Déli vasut	78.1/2
Rimamurányi	253.3/4
Magyar jelzalog	252.3/4
Magyar leszámítoló	252.1/2
Iparbank	101.
Budapest közuti	387.
Kereskedelmi bank	14.04
Villamos vasut	275.1/2
Salgótarjáni	616.
Waggon-kölesön	244.

Bécs, április 29.

Az irányzat szilárd.

Oszt. hitel	357.87
Magyar hitel	879.1/4
Allamvasut	348.83
Birodalmi márka	58.81

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898 április 29-án.

Magyar aranyáradek 40	121.50
Magyar koronáradek	98.90
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2	119.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4 1/2	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.60
Horvát-szlavon föld terhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeregeny sorsjegyi kölesön	160.50
Tiszszabó yozasi és szegedi sorsjegyi kölesön	140.—
Oszt. k. aradek papirban	101.75
Oszt. k. aradek ezüstben	111.75
Oszt. k. aradek aranyban	12.15
Oszt. k. korona j. aradek	101.25
1860. Oszt. k. államsorsjegyek	143.—
Oszt. k. magyar bank részvény	915.—
Magyar hitelbank részvény	380.—
Oszt. k. hitelintézeti részvény	355.—
Fá is vista	345.75
20 márkás arany	935.—
Német birodalmi márka	58.82
London vista	120.75
Páris vista	47.70
20 márkás arany	11.77

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

M. kir.

I. osztályú sorsjegyek

a második játékhoz kaphatók míg a készlet tart

KISS DAVID
főelárusítónál.

Ára 6 frt, 3 frt, 1 frt 50 kr. és 75 kr.

Jelzalogkölesönt

filoxera által elpusztított szőlők ujonani befásítására 5%, termő szőlőkre 5%, városi és nagyközségbeli házakra 5 és 6%-ra.

Földbirtokra:

65 évi törlesztésre	4 3/4%
63 1/2 " " " "	4 1/4%
50 évi törlesztésre	5%
30—40 évi törlesztésre	6%
20—30 évi törlesztésre	7% mellett

ajánl és felvilágosítást nyujt 20 kr. válasz bélyeg ellenében

Horváth Ede

64 23—24

Pilis-Csabán.

FÉLIX FÜRDŐ

(NAGYVÁRAD MELLETT.)

Kényelmes közlekedés, vasuton Nagyváradtól félóra kocsin háromnegyedórai távolban. Május és augusztus hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal. Az új vasuti állomás közvetlenül a fürdő-telep mellett van.

Az európai híru 49° C. meleg természetes hévviz javalva van; az izületek és izmok csúzos bántalmainál, idült s különösen savós izületi loboknál, csonttörések és ficzomok után visszamaradt vastagodásoknál, köszvénynél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, mely rheumatikus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző börbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomor bántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Állandó fürdőorvos:

Dr. KAZAY KÁLMÁN.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 80 kr. 3 frt között váltakozik, gyógyterem (Coursalon) hirlapokkal, zongora és teke-asztallal. Teraszok szép kilátással. Éttermek, sétahelyek a fürdő telepén és mellette elterülő őserdőben. Az erdőben jó tekepalya van.

Hat tükörfürdő, család- és kádfürdőkön kívül mórfürdők is vannak rendszeresítve.

A régi Félix meder egészen ujonnan lett átalakitva, kényelmes vetkező és pihenő helyekkel s mint eddig ezen rendkívüli gyógyhatásu a régi forrás felett épült fürdő, meghagyva az ősrégi szokást, közös fürdésre használtatik.

Állandó kitanú zenekar. Nagyváraddal telephon összeköttetés. Prospektust kívánatra küld bérmentve

a Fürdőkezelőség.

Villany világítás!

SZENT-LÁSZLÓ GYÓGYFÜRDŐ

(PÜSPÖK-FÜRDŐ)

NAGYVÁRAD MELLETT.

Az ezredéves kiállításon e fürdő a *nagy arany érmet* nyerte.
Vasut- távirda- és posta-állomás helyben.
Telefon-összeköttetés Nagyváradal.

Hazánk legrégebbi gyógyhelye, természetes meleg 24—23 R° kénes hévforrásokkal, ártézi kuttal, ezen források fölé vannak építve az impozáns berendezésű uri- és női tükör-fürdők, kabin és mór földes fürdők, a gyógyeszközökkel dusan felszerelt gyógypihenő termek. Nagy sétányok. Tekepálya.

Fürdőzésre javalva van: az izületek és izmok csúzos bántalmainál, idült s különösen savós izületi loboknál, csonttörések és ficzámok után visszamaradt fájdalmaknál; köszvénynél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Mórfürdők használata kitünő sápkor, vérszegénységnél, a női ivarszervek különféle bántalmainál.

Ivógyógymódnál, calciumsulfid sók gazdag tartalmánál fogva kitünő hatásu **görvély** és **angolkórnál** légzőszervek és gyomorhurutjánál.

Szórakozásul szolgál gyönyörű erdei sétányok, gyógyterem, zongora, tekeasztal, tekepálya, olvasóterem, cukrászda, fővárosi és vidéki lapok, gyakori estélyek, tánczvigalmak, társas kirándulások a fürdő regényes hegyvidékére, naponta háromszor térszene.

Évad: május 1-től szept. 31-ig. Főévad június 1-től augusztus 31-ig, elő és utóévadban 30% ármérséklet.

Kitünő magyar konyha áll rendelkezésre. Tisztán kezelt erdélyi és érmelléki borokról gondoskodtam.

A vendégek részére szükséges tejet, a külön e célra berendezett saját tehenészet szállítja.

Olcso és jó élelmezés, kényelmes lakás, napi ár 60 krtól 3 frtig.

Orvos: Dr. TERNER BÉLA.

A fürdő újabb berendezésénél s felszerelésénél nem kimélve fáradságot és költséget, célom volt, hogy az minden tekintetben megfeleljen a mai kor követelményeinek és sikerdus gyógyhatása mellett kényelem tekintetében is kiállja a versenyt bármely külföldi fürdővel.

Prospektust kívánatra küldök.

A n. é. közönség szives jóindulatát s pártfogását kérve, vagyok
 kiváló tisztelettel

CZEGLÉDY SÁNDOR
 fürdő-bérlő.

Villany világítás!